

REGIONŲ APYGARDOS ADMINISTRACINIS TEISMAS

S P R E N D I M A S LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. liepos 2 d.
Kaunas

Regionų apygardos administracinio teismo Kauno rūmų teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Audriaus Grauželio, Algio Markevičiaus ir Jolantos Medvedevienės (kolegijos pirmininkė ir pranešėja), sekretoriaujant Gediminui Laukevičiui, dalyvaujant pareiškėjo Vyriausybės atstovų įstaigos Vyriausybės atstovo Kauno ir Marijampolės apskrityse atstovei atsakovės Kauno miesto savivaldybės tarybos atstovei

viešame teismo posėdyje žodinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjo Vyriausybės atstovų įstaigos Vyriausybės atstovo Kauno ir Marijampolės apskrityse patikslintą pareiškimą atsakovei Kauno miesto savivaldybės tarybai dėl norminio administracinio akto teisėtumo ištyrimo.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

Pareiškėjas Vyriausybės atstovų įstaigos Vyriausybės atstovas Kauno ir Marijampolės apskrityse su 2021 m. kovo 8 d. patikslintu pareiškimu kreipėsi į teismą, prašydamas:

1) ištirti, ar Kauno miesto savivaldybės tarybos (toliau – ir Taryba) 2019 m. spalio 15 d. sprendimu Nr. T-454 „Dėl Atlyginimo už vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, išlaikymą dydžio nustatymo ir mokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtinto Atlyginimo už vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, išlaikymo dydžio nustatymo ir mokėjimo tvarkos aprašo (toliau – ir Aprašas) 6 punktą, kuriame numatyta, jog tais atvejais, kai abiejų tėvų (įtėvių, globėjų) ir vienintelio vaiko tėvo (įtėvio, globėjo) deklaruota gyvenamoji vieta Kauno mieste, atitinka Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – ir VAI) 3 straipsnio 9 punkte (suvestinė redakcija nuo 2020-01-01 iki 2020-08-31) įtvirtintą lygiateisiškumo principą bei Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 4 straipsnio 5 punkte (suvestinė redakcija nuo 2020-01-01 iki 2020-11-19) įtvirtintą nediskriminavimo principą;

2) ištirti, ar Aprašo 8.1 papunktis, kuriame numatyta, jog kai tik vieno iš abiejų turimų tėvų (įtėvių, globėjų) deklaruota gyvenamoji vieta, atitinka Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 9 punkte (suvestinė redakcija nuo 2020-01-01 iki 2020-08-31) įtvirtintą lygiateisiškumo principą bei Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 4 straipsnio 5 punkte (suvestinė redakcija nuo 2020-01-01 iki 2020-11-19) įtvirtintą nediskriminavimo principą;

3) ištirti, ar Aprašo 8.2 papunktis, kuriame numatyta, jog kai tik vieno iš turimų tėvų (įtėvių, globėjų) deklaruota gyvenamoji vieta, atitinka Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 9 punkte

(suvestinė redakcija nuo 2020-01-01 iki 2020-08-31) įtvirtintą lygiateisiškumo principą bei Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 4 straipsnio 5 punkte (suvestinė redakcija nuo 2020-01-01 iki 2020-11-19) įtvirtintą nediskriminavimo principą;

4) ištirti, ar Aprašo 8.3.1 papunktis, kuriame numatyta, jog vienintelio vaiko tėvo deklaruota gyvenamoji vieta yra Kauno mieste, atitinka Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 9 punkte (suvestinė redakcija nuo 2020-01-01 iki 2020-08-31) įtvirtintą lygiateisiškumo principą bei Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 4 straipsnio 5 punkte (suvestinė redakcija nuo 2020-01-01 iki 2020-11-19) įtvirtintą nediskriminavimo principą;

5) ištirti, ar Aprašo 8.3.2 papunktis, kuriame numatyta, jog abiejų tėvų (įtėvių, globėjų) <...> gyvenamoji vieta deklaruota Kauno mieste, atitinka Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 9 punkte (suvestinė redakcija nuo 2020-01-01 iki 2020-08-31) įtvirtintą lygiateisiškumo principą bei Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 4 straipsnio 5 punkte (suvestinė redakcija nuo 2020-01-01 iki 2020-11-19) įtvirtintą nediskriminavimo principą;

6) ištirti, ar Aprašo 8.3.3 papunktis, kuriame numatyta, jog abiejų tėvų (įtėvių, globėjų) gyvenamoji vieta deklaruota Kauno mieste, atitinka Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 9 punkte (suvestinė redakcija nuo 2020-01-01 iki 2020-08-31) įtvirtintą lygiateisiškumo principą bei Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 4 straipsnio 5 punkte (suvestinė redakcija nuo 2020-01-01 iki 2020-11-19) įtvirtintą nediskriminavimo principą;

7) ištirti, ar Aprašo 8.3.4 papunktis, kuriame numatyta, jog jei globėjo (kai vaiko globėju paskirtas tik vienas asmuo) ar abiejų globėjų (kai vaiko globėjai šeima) deklaruota gyvenamoji vieta Kauno mieste, atitinka Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 9 punkte (suvestinė redakcija nuo 2020-01-01 iki 2020-08-31) įtvirtintą lygiateisiškumo principą bei Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 4 straipsnio 5 punkte (suvestinė redakcija nuo 2020-01-01 iki 2020-11-19) įtvirtintą nediskriminavimo principą;

8) ištirti, ar Aprašo 8.3.5 papunktis, kuriame numatyta, jog ir abiejų tėvų (įtėvių) gyvenamoji vieta deklaruota Kauno mieste, atitinka Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 9 punkte (suvestinė redakcija nuo 2020-01-01 iki 2020-08-31) įtvirtintą lygiateisiškumo principą bei Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 4 straipsnio 5 punkte (suvestinė redakcija nuo 2020-01-01 iki 2020-11-19) įtvirtintą nediskriminavimo principą;

9) ištirti, ar Aprašo 8.3.6 papunktis, kuriame numatyta, jog abiejų tėvų (įtėvių) gyvenamoji vieta deklaruota Kauno mieste, atitinka Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 9 punkte (suvestinė redakcija nuo 2020-01-01 iki 2020-08-31) įtvirtintą lygiateisiškumo principą bei Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 4 straipsnio 5 punkte (suvestinė redakcija nuo 2020-01-01 iki 2020-11-19) įtvirtintą nediskriminavimo principą;

10) nustatius, kad pirmiau nurodytos Aprašo 6 punkto ir 8.1–8.3.6 papunkčių nuostatos neatitinka nurodytų Viešojo administravimo įstatymo bei Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo nuostatų, pripažinti jas prieštaraujančiomis nurodytoms Viešojo administravimo įstatymo bei Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo nuostatomis.

Pareiškėjas patikslintame pareiškime nurodė ir jo atstovė teismo posėdyje paaiškino, kad Aprašo 6 punktas ir 8.1–8.3.6 papunkčiai apimtimi, kad lengvatos atlyginimui už vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, išlaikymą taikomos tik Kauno mieste gyvenamąją vietą deklaravusiems tėvams (įtėviams, globėjams), įtvirtina tėvų (įtėvių, globėjų) diferenciaciją remiantis jų deklaruota gyvenamąją vietą.

Nurodė, kad atleidimą nuo atlyginimo už vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, mokėjimo gali gauti tik Kauno miesto savivaldybės teritorijoje savo gyvenamąją vietą deklaravę tėvai (įtėviai, globėjai), tačiau nedeclaravę savo gyvenamosios vietos Kauno miesto savivaldybės teritorijoje asmenys, kurie leidžia savo vaikus į Kauno miesto švietimo ugdymo įstaigas, Aprašo 6 punkte ir 8.1–8.3.6 papunkčiuose nurodytomis lengvatomis pasinaudoti negali.

Atkreipė dėmesį, kad pagal Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 18 punktą, sprendimai teikti mokesčių, rinkliavų ir kitas įstatymų nustatytas lengvatas savivaldybės biudžeto sąskaita priskiriami išimtinai savivaldybės tarybos kompetencijai. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo praktikoje pažymėta, kad „savivaldybės joms suteiktą diskrecijos

teisę nustatyti mokesčių bei rinkliavų lengvatas turi naudoti įstatymo nustatytose ribose“ (Konstitucinio Teismo 2005-07-08 nutarimas).

Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 70 straipsnio 11 dalyje nustatyta, kad atlyginimas už vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programas, išlaikymą gali būti mažinamas mokyklos savininko teisės ir pareigas įgyvendinančios institucijos (dalyvių susirinkimo) (valstybinės ir savivaldybės mokyklos), savininko (dalyvių susirinkimo) (kitų mokyklų) nustatytais atvejais ir tvarka. Savivaldybės taryba, įgyvendindama minėtas Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo ir Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo nuostatas ir Sprendimu patvirtindama ginčijamas nuostatas dėl lengvatų nustatymo, visų pirma veikė kaip viešojo administravimo subjektas. Todėl atlyginimo už vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, išlaikymą lengvatų taikymo kriterijai turi būti pagrįsti ir neprieštarauti aukštesnės galios teisės aktams, iš jų ir Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 9 punktui, pagal kurį savivaldybės taryba kaip viešojo administravimo subjektas, priimdama administracinius sprendimus, turi atsižvelgti į tai, kad prieš įstatymą visi asmenys lygūs, ir negali varžyti jų teisių ar teikti jiems privilegijų, *inter alia* (be kita ko), dėl jų gyvenamosios vietos.

Aprašo 6 punkte ir 8.1–8.3.6 papunkčiuose nustatytas teisinis reguliavimas, kai vienoje teisinėje padėtyje esantiems asmenims – tėvams (įtėviams, globėjams), leidžiantiems savo vaikus į Kauno miesto švietimo biudžetines įstaigas, sukuriama skirtingos sąlygos išimtinai tik dėl jų gyvenamosios vietos, pažeidžia Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 9 punkte įtvirtintą lygiateisiškumo principą

Aprašo 6 punkte ir 8.1–8.3.6 papunkčiuose numatytos lengvatos atlyginimui už vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, išlaikymą taikomos tik Kauno mieste gyvenamąją vietą deklaravusiems tėvams (įtėviams, globėjams), įtvirtina šių tėvų (įtėvių, globėjų) diferenciaciją remiantis jų deklaruota gyvenamąja vieta, t. y. jų diskriminaciją dėl gyvenamosios vietos. Kadangi toks lengvatų taikymas susijęs su skirtingu atlyginimo už vaikų, ugdomų Kauno miesto savivaldybės biudžetinėse švietimo įstaigose pagal ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, išlaikymą dydžiu, tai sudaro skirtingas sąlygas / galimybes vaikams lankyti minėtas įstaigas. Todėl minėtos Aprašo nuostatos be jokio pagrįsto teisinio pagrindo neleidžia vaikams, gyvenantiems ne Kauno mieste, naudotis Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo garantuojamomis lygiomis teisėmis mokant vienodą mokestį už tą pačią teikiamą paslaugą – ikimokyklinį ar priešmokyklinį ugdymą, ir taip diskriminuojami vaikai dėl jų tėvų (įtėvių, globėjų).

Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 4 straipsnis nustato bendrąsias vaiko teisių apsaugos nuostatas: šio straipsnio 5 punkte įtvirtintas nediskriminavimo principas, reiškiantis, kad kiekvienas vaikas turi lygias su kitais vaikais teises ir negali būti diskriminuojamas dėl savo arba savo tėvų ar kitų jo atstovų pagal įstatymą lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, sveikatos būklės, religijos, etninės priklausomybės ar kitų aplinkybių.

Aprašo 6 punkto ir 8.1–8.3.6 papunkčių nuostatomis nustačius diskriminacines sąlygas, kaip jos konstatuotos patikslintame pareiškime nurodytais argumentais, gauti lengvatos tėvams (įtėviams, globėjams), kurių vaikai ugdomi Kauno miesto savivaldybės biudžetinėse švietimo įstaigose pagal ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, šios diskriminacinės sąlygos siejamos ir su šių vaikų gyvenamąja vieta. Taip vaikams, kurių gyvenamoji vieta nėra deklaruota Kauno mieste, yra suteikiamos nevienodos sąlygos lankyti Kauno miesto biudžetines švietimo įstaigas vaikų, kurių gyvenamoji vieta deklaruota Kauno mieste, atžvilgiu ir taip pažeidžiamas Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 4 straipsnio 5 punkte nustatytas nediskriminavimo principas.

Atsakovė atsiliepime nurodė ir jos atstovė teismo posėdyje paaiškino, jog pareiškimas bei jame nurodyti argumentai, jog Kauno miesto savivaldybės (toliau – ir Savivaldybė) Aprašo 6 punkto ir 8.1, 8.2, 8.3.1, 8.3.2, 8.3.3, 8.3.4, 8.3.5, 8.3.6 papunkčių atitinkamos nuostatos dėl tėvų (įtėvių, globėjų) deklaruotos gyvenamosios vietos galimai prieštarauja Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 9 punktui ir Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 4 straipsnio 5 punktui, nepagrįsti.

Nagrinėjamoje byloje akivaizdu, kad ginčijamą aktą priėmė subjektas, kuriam teisės aktais suteikta teisė nustatyti atlyginimo už vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, išlaikymą dydį ir jo mokėjimo tvarką; akto forma, privalomas pobūdis taip pat atitinka norminiams administraciniais aktams taikomus kriterijus.

Pareiškėjas nurodė, kad Aprašo 6 punktu ir 8.1, 8.2, 8.3.1, 8.3.2, 8.3.3, 8.3.4, 8.3.5, 8.3.6 papunkčiais nustatytos skirtingos mokėjimo už ikimokyklinį ugdymą ir (ar) priešmokyklinį ugdymą sąlygos, t. y. diferencijuotas lengvatų taikymas atsižvelgiant į vaikų tėvų (įtėvių, globėjų) (toliau – ir tėvai) deklaruotą gyvenamąją vietą yra nepagrįstai diskriminacinis.

Pareiškėjas nepagrįstai abejoja, kad minėtas Apraše įtvirtintas reglamentavimas galimai prieštarauja Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 9 punktui bei Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 4 straipsnio 5 punktui. Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 9 punkte (redakcija, galiojusi nuo 2020 m. sausio 1 d.) įtvirtinta nuostata, kad viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi lygiateisiškumo principu, kuris reiškia, kad viešojo administravimo subjektas, priimdamas administracinius sprendimus, turi atsižvelgti į tai, kad prieš įstatymą visi asmenys lygūs, ir negali varžyti jų teisių ar teikti jiems privilegijų dėl jų lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės ir turtinės padėties, išsilavinimo, religinių ar politinių pažiūrų, veiklos rūšies ir pobūdžio, gyvenamosios vietos ir kitų aplinkybių.

Pažymėjo, jog teisėkūros subjektai, įgyvendindami jiems pavestus įgaliojimus administracinio reglamentavimo (teisėkūros) srityje, privalo paisyti konstitucinio teisinės valstybės principo suponuojamų reikalavimų, nepažeisti teisės aktų hierarchijos, įstatymų viršenybės imperatyvų ir įstatymo įgyvendinamajame teisės akte nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris nekonkuruotų, neprieštarautų įstatyme nustatytajam, kuris būtų grindžiamas įstatymu ir jį detalizuotų tik pagal įstatyme nustatytas ribas.

Pareiškėjas patikslintame skunde nurodo, kad Aprašo 6 punkto ir 8.1–8.3.6 papunkčių normų lengvatas, t. y. atleidimą nuo atlyginimo už vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, mokėjimo gali gauti tik Kauno miesto savivaldybės teritorijoje savo gyvenamąją vietą deklaravę tėvai (įtėviai, globėjai), tačiau nedeklaravę savo gyvenamosios vietos Kauno miesto savivaldybės teritorijoje asmenys, kurie leidžia savo vaikus į Kauno miesto švietimo ugdymo įstaigas, Aprašo 6 punkte ir 8.1–8.3.6 papunkčiuose nurodytomis lengvatomis pasinaudoti negali. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, asmenys, nedeklaravę savo gyvenamosios vietos Kauno miesto savivaldybės teritorijoje, šiuo aspektu vertinami ne taip palankiai, kaip deklaravę savo gyvenamąją vietą Kauno miesto savivaldybės teritorijoje, t. y. tokia sąlyga, jog minėtos lengvatos taikomos tik Kauno mieste deklaruotiems tėvams (įtėviams, globėjams), nepagrįstai riboja tėvų (įtėvių, globėjų), kurių gyvenamoji vieta deklaruota ne Kauno mieste, teisę gauti ginčijamuose Aprašo punktuose nurodytas lengvatas bei atitinkamai blogina jų mokestinę padėtį tėvų (įtėvių, globėjų), kurių gyvenamoji vieta deklaruota Kauno mieste, atžvilgiu.

Pažymėjo, kad tam tikrais atvejais skirtingas asmenų traktavimas, iš pažiūros atitinkantis formalius diskriminacijos požymius, iš tiesų nėra draudžiamas, o kartais netgi skatinamas ar reikalaujamas. Sprendimo nuostatos nėra diskriminacinės. Aprašas reglamentuoja atlyginimo už vaikų, ugdomų Kauno miesto savivaldybės biudžetinėse švietimo įstaigose pagal ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, išlaikymą dydžio nustatymo, lengvatų taikymo ir tam būtinų dokumentų pateikimo, atlyginimo mokėjimo sąlygas ir tvarką, tačiau nereglamentuoja priėmimo į tokias švietimo įstaigas sąlygų.

Sprendimo 4 punkte nurodyta, kad atlyginimas už vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programas, išlaikymą yra atlyginimas už maitinimą. Aprašo 5 punkte nurodyta, kad atlyginimas už vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programas, susideda iš atlyginimo už maitinimą ir atlyginimo už ugdymo sąlygų tenkinimą: atlyginimas už maitinimą – atskiru Savivaldybės tarybos sprendimu nustatytas vaikų dienos maitinimo kainos dydis (Aprašo 5.1 p.); atlyginimas už ugdymo sąlygų tenkinimą – mokyklos išlaikymo reikmėms, t. y. edukacinėms erdvėms įrengti, bendrojo naudojimo ugdymo priemonėms, edukacinių renginių paslaugoms apmokėti, turtui įsigyti, darbuotojų darbo užmokesčiui ir socialinio draudimo išlaidoms skirtos išlaidos. Šio atlyginimo dydis yra nustatomas 9,20 Eur už kiekvieną vaiko lankytą ir nelankytą nepateisintą dieną (Aprašo 5.2 p.).

Aprašo 5.2 papunktis patvirtina, kad visiems (nepriklausomai nuo deklaruotos gyvenamosios vietos ar kokių nors kitų sąlygų) ikimokyklinio ugdymo paslaugų gavėjams nustatytas vienodas atlyginimo dydis už ugdymo sąlygų tenkinimą – 9,20 Eur už kiekvieną vaiko lankyta ir nelankyta nepateisintą dieną. Ši kaina – tai šios teikiamos paslaugos savikaina Savivaldybei priklausančiose biudžetinėse švietimo įstaigose.

Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 70 straipsnio 11 punkte nurodyta, kad atlyginimo dydį už vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programas, išlaikymą nustato mokyklos savininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija (dalyvių susirinkimas) (valstybinės ir savivaldybės mokyklos), savininkas (dalyvių susirinkimas) (kitų mokyklų). Atlyginimas gali būti mažinamas mokyklos savininko teisės ir pareigas įgyvendinančios institucijos (dalyvių susirinkimo) (valstybinės ir savivaldybės mokyklos), savininko (dalyvių susirinkimo) (kitų mokyklų) nustatytais atvejais ir tvarka.

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 37 punkte nurodyta, kad kainų ir tarifų už savivaldybės valdomų įmonių, biudžetinių ir viešųjų įstaigų (kurių savininkė yra savivaldybė) teikiamas atlygintinas paslaugas ir keleivių vežimą vietiniais maršrutais nustatymas, centralizuotai tiekiamos šilumos, šalto ir karšto vandens kainų nustatymas (tvirtinimas) įstatymų nustatyta tvarka, vietinių rinkliavų ir mokesčių tarifų nustatymas įstatymų nustatyta tvarka yra Savivaldybės tarybos kompetencija.

Pažymėjo, jog Kauno miesto savivaldybės lėšos skiriamos iš dalies pedagoginių darbuotojų darbo užmokesčiui, aptarnaujančiojo personalo darbo užmokesčiui, veiklos išlaidoms, kitoms išlaidoms finansuoti. Kauno miesto savivaldybės skiriamos lėšos ikimokyklinėms įstaigoms išlaikyti kasmet auga, todėl 9,20 Eur mokestis yra objektyvus ir nediskriminacinis, nes atitinka 2018 metais įstaigų panaudotus asignavimus, tenkančius 1 vaikui.

Kaip nurodyta Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 8 punkte, ikimokyklinio ugdymo organizavimas yra viena iš savarankiškųjų (Konstitucijos ir įstatymų nustatytų (priskirtų) savivaldybių funkcijų).

Savarankiškas funkcijas savivaldybės atlieka pagal Konstitucijos ir įstatymų suteiktą kompetenciją, įsipareigojimus bendruomenei ir šios interesais. Įgyvendindamos šias funkcijas, savivaldybės turi Konstitucijos ir įstatymų nustatytą sprendimų iniciatyvos, jų priėmimo ir įgyvendinimo laisvę ir yra atsakingos už savarankiškųjų funkcijų atlikimą. Įgyvendinant šias funkcijas, savivaldybių veiklą saisto įstatymų nustatyti reikalavimai ir tvarka, kuri, kai tai numatyta įstatymuose, nustatoma ir kituose teisės aktuose (Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktas).

Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 2 straipsnio 18 dalis (redakcija, galiojusi Aprašo priėmimo metu) numatė, kad viešoji paslauga yra, be kita ko, valstybės ar savivaldybių kontroliuojamų juridinių asmenų veikla teikiant asmenims švietimo, mokslo paslaugas. Įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka viešąsias paslaugas gali teikti ir kiti asmenys.

Atitinkamai pagal Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 5 straipsnio 2 dalį, viešąsias paslaugas teikia savivaldybių įsteigti paslaugų teikėjai arba pagal sudarytas sutartis kiti viešai pasirenkami fiziniai ar juridiniai asmenys.

Lietuvos Respublikos švietimo tikslus, švietimo sistemos principus, švietimo sistemos sandaros, švietimo veiklos, švietimo santykių pagrindus, valstybės įsipareigojimus švietimo srityje nustatančio Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 6 straipsnio 2 punkte nurodyta, jog ikimokyklinis, priešmokyklinis, kitas neformalusis vaikų (taip pat formalųjį švietimą papildantis ugdymas) ir suaugusiųjų švietimas yra neformalusis ugdymas. To paties įstatymo 7 straipsnyje nustatyta, jog ikimokyklinio ugdymo paskirtis – padėti vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, taip pat ir etnines, socialinius, pažintinius poreikius (1 dalis). Ikimokyklinis ugdymas vyksta šeimoje, o tėvų pageidavimu – pagal ikimokyklinio ugdymo programą. Švietimo ir mokslo ministro ir socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka ir atvejais vaikui ikimokyklinis ugdymas gali būti privalomas (2 dalis). Ikimokyklinis ugdymas teikiamas vaikui nuo gimimo, iki jam pradedamas teikti priešmokyklinis ugdymas (3 dalis). Ikimokyklinio ugdymo programą, parengtą pagal švietimo ir mokslo ministro patvirtintus ikimokyklinio ugdymo programų kriterijus, vykdo ikimokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo mokyklos, laisvasis mokytojas ar kitas švietimo teikėjas (4 dalis). Pagal

ikimokyklinio ugdymo programą ugdomam ikimokyklinio amžiaus vaikui ir jo tėvams koordinuotai teikiamos švietimo pagalba, socialinės ir sveikatos priežiūros paslaugos švietimo ir mokslo ministro, socialinės apsaugos ir darbo ministro ir sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka (5 dalis). Visi pirmiau minėti teisės aktai reglamentuoja pagrindinius ikimokyklinio ugdymo teikimo principus, sąlygas ir jų privalomumą, tačiau jie visiškai nereglamentuoja savivaldybių kompetencijos nustatant atlygį už ugdymo proceso organizavimą, o tai reiškia, kad šiuo klausimu savivaldybės yra savarankiškos ir nustatydamos atlygį privalo laikytis bendrųjų teisės normų reikalavimų, nediskriminavimo, sąžiningumo ir proporcingumo principų. Ginčo atveju Savivaldybės tarybos priimtos Sprendimo nuostatos atitinka visus šiuos reikalavimus: kaina nustatoma visiems asmenims vienoda ir ją sudaro išimtinai tik paslaugos savikaina, t. y. sąnaudos, susijusios su paslaugos teikimu.

Pareiškėjas patikslintame pareiškime nurodo, kad užmokesčio už ikimokyklinį ugdymą dydžio diferenciacija sudaro skirtingas galimybes vaikams lankyti šias įstaigas priklausomai nuo jų gyvenamosios vietos. Taip pat pareiškėjas nurodo, kad atsakovė nustatydama lengvatas negali veikti savarankiškai, nes atlyginimo už vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, išlaikymą lengvatų taikymo kriterijai turi būti pagrįsti ir neprieštarauti aukštesnės galios teisės aktams, iš jų ir Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 9 punktui, pagal kurį savivaldybės taryba kaip viešojo administravimo subjektas, priimdama administracinius sprendimus, turi atsižvelgti į tai, kad prieš įstatymą visi asmenys lygūs, ir negali varžyti jų teisių ar teikti jiems privilegijų, *inter alia* (be kita ko), dėl jų gyvenamosios vietos.

Pažymėjo, jog Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 50 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad savivaldybių biudžetų lėšos gali būti naudojamos tik savivaldybių funkcijoms: savivaldybių tarybų ar jų vykdomųjų institucijų patvirtintiems savivaldybių planavimo dokumentams įgyvendinti, biudžetinėms įstaigoms išlaikyti ir viešųjų paslaugų teikimui organizuoti.

Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 23 straipsnyje numatyta, kad savivaldybių biudžetų asignavimai yra naudojami vietos savivaldos įstatymui ir kitiems įstatymams įgyvendinti vykdant savivaldybių biudžetų asignavimų valdytojų patvirtintas programas. Atitinkamai Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnyje (5, 8 punktai) įtvirtinti principai tiesiogiai įpareigoja kiekvieną savivaldybę rūpintis tos savivaldybės gyventojų ir bendruomenės interesais.

Apraše reglamentuotos lengvatos nustatytos išimtinai Kauno miesto savivaldybės biudžeto sąskaita. Kaip ir kiekvienos savivaldybės, Kauno miesto savivaldybės didžiąją dalį pajamų sudaro Kauno miesto gyventojų sumokami mokesčiai (gyventojų pajamų mokestis, nekilnojamojo turto, žemės mokestis ir kt.), todėl absoliučiai pagrįsta, kad, kaip ir kitų lengvatų, kompensacijų atveju šios lengvatos, mokamos iš esmės iš Savivaldybės gyventojų sumokėtų mokesčių, gali būti nustatytos tik tos savivaldybės gyventojų reikmėms.

Nesutinka su pareiškėjo argumentais, kad Aprašo 6 punktas ir 8.1, 8.2, 8.3.1, 8.3.2, 8.3.3, 8.3.4, 8.3.5, 8.3.6 papunkčiai galimai prieštarauja Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 4 straipsnio 5 punkte nustatytam nediskriminavimo principui. Minėta norma numato, kad kiekvienas vaikas turi lygias su kitais vaikais teises ir negali būti diskriminuojamas dėl savo arba savo tėvų ar kitų jo atstovų pagal įstatymą lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, sveikatos būklės, religijos, etninės priklausomybės ar kitų aplinkybių. Kiekvienam vaikui be jokios diskriminacijos garantuojamos visos Konstitucijoje, Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvencijoje, Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencijoje, Jungtinių Tautų Vaiko teisių deklaracijoje išvardytos teisės ir laisvės.

Absoliučiai nepagrįstais laiko pareiškėjo argumentus, kad vaikams, kurių gyvenamoji vieta nėra deklaruota Kauno mieste, yra suteikiamos nevienodos sąlygos lankyti Kauno miesto biudžetines švietimo įstaigas vaikų, kurių gyvenamoji vieta deklaruota Kauno mieste, atžvilgiu ir taip pažeidžiamas Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 4 straipsnio 5 punkte nustatytas nediskriminavimo principas.

Pažymėjo, kad Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 47 straipsnio 1 dalies 2 punkte numatyta, kad tėvai turi teisę dalyvauti parenkant vaikui ugdymo programą, formą, mokyklą ar kitą švietimo teikėją. Pareiškėjo manymu, atsakovė nustatė skirtingas mokėjimo už vaikų ikimokyklinį ugdymą sąlygas ir taip pažeidė vaikų teisėtą interesą gauti įstatymais garantuojamas švietimo, ugdymo paslaugas – lankyti tėvų parinktą ikimokyklinio ar priešmokyklinio ugdymo įstaigą.

Priėmimo į ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio Savivaldybės biudžetines švietimo įstaigas tvarką reglamentuoja ne Sprendimas, o Centralizuoto vaikų priėmimo į Kauno miesto savivaldybės įsteigtų biudžetinių švietimo įstaigų ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupės tvarkos aprašas.

Aprašu reglamentuota, kad atlyginimo už vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programas, dydis yra visiems paslaugų gavėjams vienodas ir jį sudaro išimtinai tik su šio ugdymo organizavimu susijusių išlaidų savikaina. Lengvatų taikymo dydis ir apimtis savivaldybių biudžetų sąskaita yra kiekvienos savivaldybės diskrecija. Lengvatų taikymas niekaip negali būti laikomas vaikų grupių diskriminavimu, atsižvelgiant išskirtinai tik į jų gyvenamąją vietą.

Pažymėjo, jog tam tikrais atvejais skirtingas asmenų traktavimas, iš pažiūros atitinkantis formalius diskriminacijos požymius, iš tiesų nėra draudžiamas, o kartais netgi skatinamas ar reikalaujamas. Pozityvi diskriminacija suprantama kaip tam tikra diferencijuoto teisinio reguliavimo ar elgesio priemonė, kuria siekiama skatinti, užtikrinti faktinį lygiateisiškumą (realias lygias galimybes) asmenims dėl jų priklausymo tam tikra „ginama savybe“ (amžius, lytis, religija ar įsitikinimai, rasė ar etninė kilmė, seksualinė orientacija ir kt.) pasižyminčiai grupei, arba kompensuoti (galimus) su šia priklausomybe susijusius nepatogumus (nuostolius).

Kauno miesto savivaldybėje jokiais teisės aktais nėra apribota asmenų galimybė rinktis paslaugų teikėjus pagal savo pageidavimą. Itin akcentuotina, kad ikimokyklinis ugdymas nėra privalomas, jis gali būti teikiamas ir šeimoje. Taigi pareiškimе nurodyti argumentai, kad Aprašas prieštarauja nuostatai, kad tėvai turi teisę dalyvauti parenkant vaikui ugdymo programą, formą, mokyklą ar kitą švietimo teikėją, yra visiškai nepagrįsti, juo nebuvo nustatytos jokios diskriminacinės nuostatos, o kartu ir nebuvo pažeistos galiojančių teisės aktų nuostatos.

Akcentavo, kad Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme įtvirtinta, kad savivaldybė – įstatymo nustatytas valstybės teritorijos administracinis vienetas, kurio bendruomenė turi Konstitucijos laiduotą savivaldos teisę, įgyvendinamą per to valstybės teritorijos administracinio vieneto nuolatinių gyventojų išrinktą savivaldybės tarybą, kuri sudaro jai atskaitingas vykdomąją ir kitas savivaldybės institucijas ir įstaigas įstatymams, Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir savivaldybės tarybos sprendimams tiesiogiai įgyvendinti. Savivaldybė yra viešasis juridinis asmuo. Jos veikla grindžiama atsakingumo savivaldybės bendruomenei principu, todėl savarankiškai priimami sprendimai negali būti nukreipti tenkinti ne savivaldybės bendruomenės interesus.

Aprašo atitinkamų nuostatų taikymas nėra tiesiogiai susijęs su vaiko teisėmis ir jų įgyvendinimu, o su tėvų interesais, todėl vaiko teisės ir jų teisėti interesai niekaip nėra pažeidžiami. Vaikas, kuris kartu su tėvais gyvena ne Savivaldybės teritorijoje, gali lankyti tos savivaldybės švietimo įstaigas, kurių steigimas ir išlaikymas yra minėtos savivaldybės pareiga.

Atsižvelgiant į visa, kas nurodyta, laikytina, kad Kauno miesto savivaldybės tarybos 2019 m. spalio 15 d. sprendimu Nr. T-454 „Dėl Atlyginimo už vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, išlaikymą dydžio nustatymo ir mokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtinto Atlyginimo už vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, išlaikymo dydžio nustatymo ir mokėjimo tvarkos aprašo 6 punktas ir 8.1, 8.2, 8.3.1, 8.3.2, 8.3.3, 8.3.4, 8.3.5, 8.3.6 papunkčiai neprieštarauja Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 6 punktui, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 4 straipsnio 3 ir 5 punktais, o todėl ir Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 9 punktui.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a :

Nagrinėjamoje norminėje administracinėje byloje pareiškėjas prašė ištirti Kauno miesto savivaldybės tarybos 2019 m. spalio 15 d. sprendimu Nr. T-454 „Dėl Atlyginimo už vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, išlaikymą dydžio nustatymo ir mokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtinto Atlyginimo už vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, išlaikymą dydžio nustatymo ir mokėjimo

tvarkos aprašo 6 punkto ir 8.1, 8.2, 8.3.1, 8.3.3, 8.3.4, 8.3.5, 8.3.6 papunkčių atitiktį Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 9 punktui bei Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 4 straipsnio 5 punktui dėl lengvatų atlyginimui už vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, išlaikymą taikymo tik Kauno mieste gyvenamąją vietą deklaravusiems asmenims.

Aprašas reglamentuoja atlyginimo už vaikų, ugdomų Kauno miesto savivaldybės biudžetinėse švietimo įstaigose pagal ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, išlaikymą dydžio nustatymo, lengvatų taikymo ir tam būtinų dokumentų pateikimo, atlyginimo mokėjimo sąlygas ir tvarką, tačiau nereglamentuoja priėmimo į tokias švietimo įstaigas sąlygų (Aprašo 1 p.).

Aprašo 6 punkte ir 8.1, 8.2, 8.3.1, 8.3.3, 8.3.4, 8.3.5, 8.3.6 papunkčiuose numatyta reglamentavimu diferencijuotas atlyginimas už vaiko ikimokyklinį ir (ar) priešmokyklinį ugdymą priklausomai nuo vaiko tėvų deklaruotos gyvenamosios vietos.

Pagal Aprašo 4 punktą, atlyginimas už vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programas, išlaikymą yra atlyginimas už maitinimą.

Atlyginimas už vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programas, išlaikymą susideda iš atlyginimo už maitinimą ir atlyginimo už ugdymo sąlygų tenkinimą (Aprašo 5 p.). Pagal Aprašo 5.1 papunktį, atlyginimas už maitinimą – atskiru Savivaldybės tarybos sprendimu nustatytas vaikų dienos maitinimo kainos dydis. Atlyginimas už ugdymo sąlygų tenkinimą – mokyklos išlaikymo reikmėms, t. y. edukacinėms erdvėms įrengti, bendrojo naudojimo ugdymo priemonėms, edukacinių renginių paslaugoms apmokėti, turtui įsigyti, darbuotojų darbo užmokesčiui ir socialinio draudimo išlaidoms skirtos išlaidos. Šio atlyginimo dydis yra nustatomas 9,20 Eur už kiekvieną vaiko lankytą ir nelankytą nepateisintą dieną (Aprašo 5.2 p.).

Aprašo 6 punkte numatyta, jog tais atvejais, kai abiejų tėvų (įtėvių, globėjų) ir vienintelio vaiko tėvo (įtėvio, globėjo) deklaruota gyvenamoji vieta Kauno mieste, jie atleidžiami nuo 4 punkte, 5.1 ir 5.2 papunkčiuose nurodyto atlyginimo mokėjimo.

Atlyginimo už vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, išlaikymą tėvams (įtėviams, globėjams) lengvatos, dėl kurių atitikties kilo abejonių pareiškėjui, numatytos Aprašo 8.1–8.3.6 papunkčiuose. Atlyginimo mokėjimo lengvatos nustatomos Savivaldybės biudžeto lėšomis (Aprašo 8 p.).

Pagal Aprašo 8 punktą, savivaldybės biudžeto lėšomis nustatomos lengvatos: kai abiejų tėvų (įtėvių, globėjų) deklaruota gyvenamoji vieta yra Kauno mieste, nuo Aprašo 5.2 papunktyje nurodyto atlyginimo taikoma 8,62 Eur lengvata (Aprašo 8.1 p.); kai tik vieno iš abiejų turimų tėvų (įtėvių, globėjų) deklaruota gyvenamoji vieta yra Kauno mieste, nuo Aprašo 5.2 papunktyje nurodyto atlyginimo taikoma 4,31 Eur lengvata (Aprašo 8.2 p.); nuo Aprašo 4 punkte ir 5.1 papunktyje nurodyto atlyginimo dydžio taikoma 50 procentų lengvata, nuo Aprašo 5.2 papunktyje nurodyto dydžio – 8,91 Eur lengvata (Aprašo 8.3 p.), kai: vienintelio vaiko tėvo deklaruota gyvenamoji vieta yra Kauno mieste (Aprašo 8.3.1 p.); abiejų tėvų (įtėvių, globėjų), auginančių ir (ar) globojančių tris (besirūpinančių trimis) ir daugiau nepilnamečių ir (ar) besimokančių pagal bendrojo ugdymo programas bendrojo ugdymo mokyklose vaikų, gyvenamoji vieta deklaruota Kauno mieste (Aprašo 8.3.2 p.); abiejų tėvų (įtėvių, globėjų) gyvenamoji vieta deklaruota Kauno mieste, ir bendrai gyvenančių asmenų, kaip jie suprantami Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatyme, praėjusių 3 mėnesių (iki prašymo pateikimo mėnesio) vidutinės mėnesio pajamos vienam asmeniui mažesnės kaip 1,5 valstybės remiamų pajamų dydžio (Aprašo 8.3.3 p.); vaikui nustatyta laikinoji arba nuolatinė globa, jei globėjo (kai vaiko globėju paskirtas tik vienas asmuo) ar abiejų globėjų (kai vaiko globėjai šeima) deklaruota gyvenamoji vieta Kauno mieste (Aprašo 8.3.4 p.); vaikui, už kurio ugdymą mokamas atlyginimas, nustatytas neįgalumas, žymūs raidos (fizinės, pažinimo, elgesio ir emocinės, socialinės) ir (ar) sveikatos sutrikimai ir abiejų tėvų (įtėvių) gyvenamoji vieta deklaruota Kauno mieste (Aprašo 8.3.5 p.); abiejų tėvų (įtėvių) gyvenamoji vieta deklaruota Kauno mieste ir vienas iš tėvų (įtėvių) mokosi pagal pagrindinio ugdymo, vidurinio ugdymo, profesinio mokymo, nuolatinių arba ištemptinių studijų profesinio bakalauro, bakalauro, magistrantūros, doktorantūros ir rezidentūros studijų programas (pateikus pažymą apie mokslo tęsimą vasario ir rugsėjo mėnesiais) (Aprašo 8.3.6 p.).

Taigi, Aprašo 8 punkte ir 8.1–8.3.6 papunkčiuose numatytų lengvatų taikymas diferencijuojamas pagal deklaruotą vaiko tėvų (įtėvių, globėjų) ar vienintelio vaiko tėvo, ar tik vieno iš abiejų tėvų gyvenamąją vietą. Aprašo 8 punkte ir 8.1–8.3.6 papunkčiuose numatytos lengvatos taikomos išskirtinai tik, kai vaiko tėvų (įtėvių, globėjų) ar vienintelio vaiko tėvo, ar tik vieno iš abiejų tėvų deklaruota gyvenamoji vieta yra Kauno mieste.

Pareiškėjas teigia, kad taip, priklausomai nuo vaiko tėvų (įtėvių, globėjų) deklaruotos gyvenamosios vietos, yra apribojamos gyvenančių (deklaravusių gyvenamąją vietą) ne Kauno miesto savivaldybės teritorijoje vaikų galimybės lankyti Kauno miesto ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo įstaigas ir pažeidžiamas vaikų teisėtas interesas gauti įstatymais garantuojamas švietimo, ugdymo paslaugas, t. y. lankyti tėvų ar globėjų parinktą ikimokyklinio ugdymo įstaigą ir tai prieštarauja Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 9 punktui, pagal kurį savivaldybės taryba kaip viešojo administravimo subjektas, priimdama administracinius sprendimus, turi atsižvelgti į tai, kad prieš įstatymą visi asmenys lygūs, ir negali varžyti jų teisių ar teikti jiems privilegijų, *inter alia* (be kita ko), dėl jų gyvenamosios vietos, taip pat Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 4 straipsniui, nustatančiam bendrąsias vaiko teisių apsaugos nuostatas, kurio 5 punkte įtvirtintas nediskriminavimo principas, reiškiantis, kad kiekvienas vaikas turi lygias su kitais vaikais teises ir negali būti diskriminuojamas dėl savo arba savo tėvų ar kitų jo atstovų pagal įstatymą lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, sveikatos būklės, religijos, etninės priklausomybės ar kitų aplinkybių.

Teisėjų kolegija sprendžia, jog vaiko ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo reikmių tenkinimo atlyginimo dydžio diferenciacija pagal vaiko tėvų (įtėvių, globėjų) deklaruotą gyvenamąją vietą sudaro skirtingas galimybes lankyti ikimokyklines ir (ar) priešmokyklinio ugdymo įstaigas vaikams priklausomai nuo jų tėvų (įtėvių, globėjų) deklaruotos gyvenamosios vietos, vaikams, kurių tėvų (įtėvių, globėjų) gyvenamoji vieta nėra deklaruota Kauno mieste, yra suteikiamos nevienodos sąlygos lankyti Kauno miesto biudžetines švietimo įstaigas, skirtingai nei vaikams, kurių tėvų (įtėvių, globėjų) gyvenamoji vieta deklaruota Kauno mieste.

Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 9 punkte įtvirtintas lygiateisiškumo principas reiškia, jog savivaldybės taryba kaip viešojo administravimo subjektas, priimdama administracinius sprendimus, turi atsižvelgti į tai, kad prieš įstatymą visi asmenys lygūs, ir negali varžyti asmenų teisių ar teikti jiems privilegijų, tarp jų ir dėl gyvenamosios vietos.

Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 4 straipsnio 5 punkte nustatytas nediskriminavimo principas suprantamas taip, jog kiekvienas vaikas turi lygias su kitais vaikais teises ir negali būti diskriminuojamas dėl savo arba savo tėvų ar kitų jo atstovų pagal įstatymą lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, sveikatos būklės, religijos, etninės priklausomybės ar kitų aplinkybių.

Pažymėtina, jog Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 9 punkte ir Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 4 straipsnio 3 punkte įtvirtinti asmenų lygiateisiškumo ir diskriminavimo draudimo principai yra pažeidžiami, kai vienai asmenų grupei suteikiamos išskirtinės sąlygos, nesant jokio objektyvaus skirtumo tarp tam tikrų grupių asmenų, palyginti su kita asmenų grupe, kuri yra kitaip vertinama, nes jai nesuteikiamos tos pačios teisės, kaip privilegijuotai asmenų grupei, nors tarp asmenų grupių nėra jokio objektyviai pateisinamo skirtumo.

Aprašo 8 punkte ir 8.1–8.3.6 papunkčiuose įtvirtintas skirtingas asmenų reglamentavimas, skirtingai vertinant Kauno mieste ir ne Kauno mieste deklaravusius gyvenamąją vietą vaikų tėvus (įtėvius, globėjus), nėra pateisinamas jokiais objektyviomis priežastimis ir aplinkybėmis.

Atsakovės teigimu, Aprašo 8 punkte ir 8.1–8.3.6 papunkčiuose numatytų lengvatų taikymas diferencijuojamas pagal deklaruotą vaiko tėvų (įtėvių, globėjų) gyvenamąją vietą yra pagrindžiamas Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 8 punkte įtvirtinta savivaldybės savarankiška ikimokyklinio ugdymo funkcija ir Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 70 straipsnio 11 dalyje įtvirtinta savivaldybės savarankiška teise nustatyti atlyginimo dydį ir lengvatų taikymą už vaikų ugdymą ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo įstaigose, būtent šios funkcijos suteikia atsakovei išskirtinai savarankišką teisę nustatyti diferencijuotą lengvatų taikymą atlyginimui už vaikų ugdymą.

Tačiau, teismo vertinimu, savivaldybė, įgyvendindama Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 8 punkte numatytą ikimokyklinio ugdymo funkciją ir Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 70 straipsnio 11 dalyje įtvirtintą savivaldybės savarankiškąją teisę nustatyti atlyginimo dydį ir taip pat atlyginimo lengvatas, vis dėlto yra ribojama kitų įstatymų ir teisės aktų reikalavimų.

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punkte numatyta, jog savivaldybės savarankiškas funkcijas atlieka pagal Konstitucijos ir įstatymų suteiktą kompetenciją, įsipareigojimus bendruomenei ir šios interesus. Įgyvendindamos šias funkcijas, savivaldybės turi Konstitucijos ir įstatymų nustatytą sprendimų iniciatyvos, jų priėmimo ir įgyvendinimo laisvę ir yra atsakingos už savarankiškųjų funkcijų atlikimą. Taigi, savivaldybių veiklą saisto įstatymų nustatyti reikalavimai ir tvarka, kuri, kai tai numatyta įstatymuose, nustatoma ir kituose teisės aktuose.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2013 m. gegužės 31 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. A-146-1062-13 yra konstatavęs, jog vietos savivaldos institucijų teisę numatyti, kaip šios įstatymais arba kitais teisės aktais nustatytos pareigos bus įgyvendinamos vietos valdymo lygmenyje, nėra absoliuti. <...> Konstitucijos 120 straipsnio 2 dalies nuostatos, kad savivaldybės veikia laisvai ir savarankiškai, negalima atsieti nuo toje pačioje dalyje įtvirtintos nuostatos, kad savivaldybių veikimo laisvė ir savarankiškumas yra saistomi Konstitucijoje bei įstatymuose apibrėžtos jų kompetencijos <...> ir nė viena iš savivaldybėms numatytų funkcijų nereiškia, kad savivaldybės atitinkamoje srityje yra absoliučiai savarankiškos <...>. Vietos savivaldos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punkte taip pat nustatyta, kad, įgyvendinant savarankiškas funkcijas, savivaldybių veiklą saisto įstatymų nustatyti reikalavimai ir tvarka, kuri, kai tai numatyta įstatymuose, nustatoma ir kituose teisės aktuose. <...> savivaldybių veikla yra, be kita ko, saistoma bendrųjų teisės principų, taip pat viešojo administravimo principų. Todėl kai imperatyvios teisės normos nustato savivaldybės pareigą imtis veiksmų, teismas negali leisti savivaldybėms ginčyti Vyriausybės atstovo reikalavimo vien tuo pagrindu, jog savivaldybių veikla grindžiama savivaldybių veiklos laisve ir savarankiškumu. Tokia situacija prieštarautų efektyvumo principui, kuris taikomas ir vietinės valdžios veiklai, bei kitiems vietos savivaldos principams, puoselėjamiems Konstitucijos ir įstatymų. Vietinės valdžios institucijos turi teisę naudotis veiksmų laisve, įgyvendindamos savarankiškas funkcijas, tačiau pasinaudojimas ja turi būti aiškiai pagrįstas ir racionaliai motyvuotas.

Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje ne kartą buvo pažymėta, kad savivaldybių savarankiškumas ir veiklos laisvė pagal Konstitucijos bei įstatymų apibrėžtą kompetenciją – konstituciniai principai, tačiau Konstitucijos 120 straipsnio 2 dalies norma, kad savivaldybės veikia laisvai ir savarankiškai, negali būti atsiejama nuo toje pačioje dalyje įtvirtintos nuostatos, kad savivaldybių veikimo laisvė ir savarankiškumas yra saistomi Konstitucijoje bei įstatymuose apibrėžtos jų kompetencijos (Konstitucinio Teismo 2000 m. birželio 13 d., 2002 m. gruodžio 24 d. nutarimai).

Savivaldybė, įgyvendindama savarankišką ikimokyklinio ugdymo funkciją ir nustatydamą atlyginimo už šį ugdymą dydį bei atlyginimo lengvatas, neturi diskrecijos teisės nustatyti aukštesnės galios teisės aktų nuostatų neatitinkančio teisinio reguliavimo. Savivaldybės norminis administracinis aktas turi atitikti aukštesnės galios teisės aktus.

Atsakovė, numatydamą Aprašo 8 punkte ir 8.1–8.3.6 papunkčiuose lengvatų taikymo diferencijavimą pagal deklaruotą vaiko tėvų (įtėvių, globėjų) ar vienintelio vaiko tėvo, ar tik vieno iš abiejų tėvų gyvenamąją vietą, privalėjo vadovautis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 9 punkte ir Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 4 straipsnio 3 punkte įtvirtintais asmenų lygiateisiškumo ir diskriminavimo draudimo principais ir jų nepažeisti.

Atsakovė, įtvirtindama Aprašo 8 punkte ir 8.1–8.3.6 papunkčiuose lengvatų taikymo diferencijavimą pagal deklaruotą vaiko tėvų (įtėvių, globėjų) ar vienintelio vaiko tėvo, ar tik vieno iš abiejų tėvų gyvenamąją vietą, apribojo gyvenančių ne Kauno miesto savivaldybės teritorijoje vaikų galimybes lankyti Kauno mieste esančias ikimokyklinio ir ar priešmokyklinio ugdymo įstaigas, taip pat apribodama Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 47 straipsnio 1 dalies 2 punkte garantuojamą vaiko teisę ir galimybę lankyti tėvų (įtėvių, globėjų) parinktą švietimo įstaigą, kadangi tėvai (globėjai,

rūpintojai) turi teisę dalyvauti parenkant (prireikus parinkti) vaikui ugdymo programą, formą, mokyklą ar kitą švietimo teikėją, ir tokio pobūdžio lengvatų taikymo diferencijavimu pažeidė Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 9 punkte ir Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 4 straipsnio 3 punkte įtvirtintus asmenų lygiateisiškumo ir diskriminavimo draudimo principus.

Atsižvelgdama į pirmiau išdėstytus argumentus ir aplinkybes, teisėjų kolegija konstatuoja, jog Kauno miesto savivaldybės tarybos 2019 m. spalio 15 d. sprendimu Nr. T-454 „Dėl Atlyginimo už vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, išlaikymą dydžio nustatymo ir mokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtinto Atlyginimo už vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, išlaikymą dydžio nustatymo ir mokėjimo tvarkos aprašo 6 punktas ir 8.1, 8.2, 8.3.1, 8.3.3, 8.3.4, 8.3.5, 8.3.6 papunkčiai neteisėti ir nepagrįsti, nes prieštarauja Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 9 punktui bei Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 4 straipsnio 5 punktui, kuriuose įtvirtinti asmenų lygiateisiškumo ir diskriminavimo draudimo principai, kadangi lengvatos atlyginimui už vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, išlaikymą taikomos išskirtinai tik Kauno mieste gyvenamąją vietą deklaravusiems asmenims.

Teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 85–87 straipsniais, 117 straipsnio 1 dalies 2 punktu,

n u s p r e n d ž i a :

Pripažinti, jog Kauno miesto savivaldybės tarybos 2019 m. spalio 15 d. sprendimu Nr. T-454 „Dėl Atlyginimo už vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, išlaikymą dydžio nustatymo ir mokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtinto Atlyginimo už vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, išlaikymą dydžio nustatymo ir mokėjimo tvarkos aprašo 6 punktas ir 8.1, 8.2, 8.3.1, 8.3.3, 8.3.4, 8.3.5, 8.3.6 papunkčiai yra neteisėti ir nepagrįsti bei prieštarauja Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 9 punktui (suvestinė redakcija nuo 2020-01-01 iki 2020-08-31) bei Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 4 straipsnio 5 punktui (suvestinė redakcija nuo 2020-01-01 iki 2020-11-19).

Sprendimas per 30 kalendorinių dienų nuo jo paskelbimo dienos apeliacine tvarka gali būti skundžiamas Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui apeliacinį skundą paduodant per Regionų apygardos administracinio teismo Kauno rūmus.

Sprendimas skelbiamas Teisės aktų registre.

Teisėjai

Audrius Grauželis

Algis Markevičius

Jolanta Medvedevienė